

TÖREDÉKEK AZ EGÉSZHEZ

HUDY Árpád: „*A progresszió Isten ostora.*” Nicolás Gómez Dávila, *a reakció profétája.*
Irodalmi Jelen Könyvek, Arad, 2025. 239 oldal, 2900 Ft

Újabb mérföldkőhöz érkezett Nicolás Gómez Dávila magyar recepciója, ugyanis az Irodalmi Jelen Könyvek kiadásában megjelent Hudy Árpád *A modernitás remetéje* (2013) című kötetének bővített és átdolgozott kiadása, ezúttal „*A progresszió Isten ostora*” címmel. A kolumbiai gondolkodó első magyar fordítója és ismertetője ismét arra vállalkozik, hogy tematikus bevezetést nyújtson Dávila gondolkodásába. A kötet egy **jó kompozíciós érzékkel összeállított elmélkedéssorozatként is olvasható**, melyben többek között teológiai, antropológiai, társadalmi, politikai, filozófiai és esztétikai témák követik egymást. Nem feltétlenül válik a kötet javára, hogy a bevezető hosszasan részletezi Dávila életművének hazai befogadástörténetét. Előnyösebb, ha az ilyen jellegű vizsgálódások recenzió vagy tanulmány formáját öltik, ezért a továbbiakban álljon itt néhány adalék azzal kapcsolatban, hogy milyen úton jutottak el Dávila mondatai a magyar olvasókhoz.

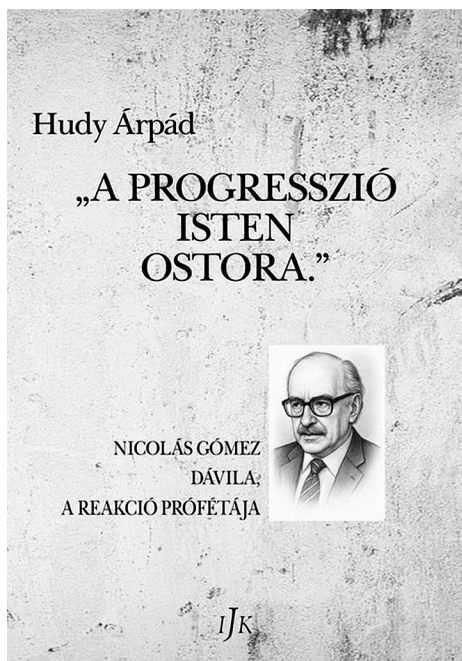
A széljegyzetek olyan feltűnésmentesen terjedtek el kontinensünkön, ahogy a szerző megírta őket. A recepció kezdetét Dietrich von Hildebrand névéhez kötik, mivel a nevesebb európai gondolkodók közül ő ismerte fel elsőként Dávila jelentőségét. Miután 1987-től kezdődően a bécsi Karolinger Verlag több válogatást is közreadott belőlük, a kolumbiai szerző feljegyzései olyan irodalmárok figyelmét keltette fel, mint Ernst Jünger, Botho Strauß és Heiner Müller. Emellett az ultramontán-katolikus gondolkodók körében is visszhangra talált, mint Robert Spaemann, Martin Mosebach és Gerd Klaus Kaltenbrunner. A felsorolt személyiségek közül Jünger simpatíáját érthetjük meg a legkönnyebben, hiszen ő már 1956-ban Antoine de Rivarol maximáival állította kihi-

vás elé a német konzervatív gondolkodást, azért, hogy az hiteles önkifejezési formát találjon. Nem csoda, hogy a német író ebből a szempontból Dávila életművét is valóságos „kincsesbányának” tartotta. Hatástörténeti szempontból viszont ennél fontosabb, hogy Botho Strauß *Lázadás a másodlagos világ ellen* ([1993] 1999) című nagy sikerű esszéjében Dávilát Montaigne, Rivarol és De Maistre nyomdokain járó nagy reakciós szerzőként, a stílus és a gondolat mestereként írta le.

Hogy Dávila a konzervatív kánon részévé vált, abban jelentős szerepet játszott Gerd Klaus Kaltenbrunner is, aki Dávilát az európai szellem nagy klasszikusaival együtt mutatta be. Miután számos szövegkiadás, aforizmaaválogatás és kommentár napvilágot látott, Till Kinzel kutatómunkájának köszönhetően megszületett az első monográfia is, amely 2003 óta immár öt kiadást ért meg. Dávila hatása a német Új Jobboldalon is megmutatkozik. A Dávila-kötetet is szerkesztő Michael Klonovsky többkötetnyi saját aforizmát is jegyez, a Dávila-követők fiatalabb nemzedé-

kéből pedig már többeket illettek az epigonizmus vádjával (Arne Kolb, Hendrikje Margareta Machate). Az utánzás kísértésének a filozófus Vittorio Hösle sem tudott ellenállni, aki Dávila aforizmáit néhány éve saját „ellenaforizmákkal” együtt adta közre.

A német nyelvű recepció nyomában járt az olasz. Az első szövegek az ezredforduló környékén jelentek meg. Dávila életművét az olasz közönségnek a német filozófiatörténet és a nihilizmus kutatója, Franco Volpi mutatta be, aki a kolumbiai szerzőt Nietzschéhez és Cioranhoz hasonlította, azzal a megjegyzéssel, hogy Dávila „egészségesebb és kevésbé nihilista”. Volpi több válogatást is készített Roberto Calasso kiadójá, az

Adelphi számára. Az életmű teljesebb kiadását pedig már Volpi tanítványai, Gabriele Zuppa és Antonio Lombardi eszközölték ki egy intellektuális sokszínűségről ismert kiadónál (GOG Edizioni). Olasz sajátosság, hogy Dávila az ideológiai „keresztfronton” is megjelent a Circolo Proudhon, illetve az Edizioni Ar kiadásában. Az utóbbi kiadó kerek percc bejelentette, hogy nem fizet a szerzői jogokért, hanem egyszerűen lefoglalja Dávila finomra csiszolt féldrágaköveit. Ami a kánonalkotást illeti, az Adelphi sorozatában való megjelenés mellett ebben a már említett Zuppa és Lombardi közös monográfiája (*Nicolás Gómez Dávila e la modernità*. 2015) is szerepet játszott. Említést érdemel még a népszerű esszéista, Marcello Veneziani egyik könyve is (*Imperdonabili*. 2017) amely Dávilát a szellemi provokáció száz legnagyobb mestere közé emeli, olyan gondolkodók, misztikusok, kalandorok, költők és hivatásos kívülállók közé, akik saját koruk ellenében éltek és alkottak.

Franciaországban kevéssel a német és olasz előzmények után jelentek meg Dávila gondolatai. Montaigne, Pascal, La Rochefoucauld, Rivarol, Valéry és Thibon hazájában, tehát az esszék és aforizmák szülőföldjén egy 2003-as *Studia Daviliana* című összeállítás jelentette az első lépést. Ezt követték *A demokrácia borzalmái* (2003) és *A hiteles reakciók* (2005) című kötetek, amelyek német, illetve olasz mintára készültek, s melyekben Martin Mosebach és Franco Volpi szövegei rajzolják meg Dávila szellemi portréját. A német, olasz és francia Dávila-irodalom nyomában 2006 óta immár hat Dávila-kötet jelent meg lengyel fordításban egy külön erre a célra alapított kiadónál (Furta Sacra). A magyar nyelvű Dávila-irodalom az eddig leírtak fényében tekintélyesnek mondható. Hudy Árpád 2011-ben készített válogatása és 2013-ban megjelent első Dávila-kötete óta több önálló kötet és két fontos esszé is megjelent Dávila tollából. A megjelenés sorrendjében: *A modernitás remetéje* (2013), *Az ízlés diadala* (2013), a *További széljegyzetek egy rejtett szöveghez* (2014), a *Gómez Dávila-széljegyzetek és kommentek* (2022) és „*A progresszió Isten ostora*” (2025). Emellett *A hiteles reakciók (Kommentár, 2016/6.)*, illetve a *De iure (Jogelméleti Szemle, 2025/2.)* című esszék magyar fordítása is elérhető. Az életmű hazai bemutatásában fontos szerepet játszik

a *Konzervatív arcképek* (2021) című kötet Dávilaról szóló portréja, melyet Hudy Árpád jegyez, illetve Tóth Miklós Bálint és Csejtei Dezső több tanulmánya is (utóbbi jegyzi a *Gómez Dávila-széljegyzetek és kommenteket*). Láthatjuk, hogy a most megjelent kötet valóban egy hosszú út mérföldköve – jó elidőzni nála. Álljunk meg tehát, és olvassunk, mert, ahogy Dávila írja: „A modernitás pusztaságában az egyetlen oázis az olvasmány.”

Hudy Árpád nincs meglepődve Gómez Dávila hazai fogadtatásával. Előszavának recepciótörténeti perspektíváját is azzal nyitja meg, hogy kijelenti: 2011-ben megjelent első fordításai előtt itthon még nem ismerte senki Dávila nevét, azóta pedig csaknem egyöntetű hallgatás övezi az első kiadás tényét. Ez utóbbi csorbát a jelen írás hivatott kiköszörölni. Ugyanakkor a tényeknek azzal is tartozunk, hogy megemlítsük: Földényi F. László már egy 1994-ben megjelent írásában hivatkozik Dávilára, és a kolumbiai gondolkodót – főként a német fordításoknak köszönhetően – más magyar olvasók is megismerhették. Mindezzel együtt Hudy Árpád érdeme vitán felül áll. Úgy hisszük, hogy Dávila honi recepcióját nem az elhallgatás vétke terheli leginkább. Sokkal keményebb pörölycsapásokat mért rá a formátlanság herézise, hiszen – a Qadmon Kiadó 2014-es kiadványát kivéve – csaknem az összes Dávila-könyvről a forma és tartalom már-már diabolikus feszültsége ordít. Nem segít ezen az sem, hogy „*A progresszió Isten ostora*” című könyv fülszövege szerint „Dávila portréját a mesterséges intelligencia (AI) rajzolta”. Mit is mondhatnánk? Ez már haladás! Elvégre Dávila szerint két tekintetben sikerült felülmúlnunk a régieket: a közönységesség és a technika terén.

A kötet bizonyos tekintetben mégis felülmúlja az eddigi szövegkiadásokat, mert Dávila mondatai, amelyek máskor töredékek benyomását keltik, ebben az elrendezésben és Hudy felvezető soraival egységes gondolatívekbe rendeződnek. Így érthetjük meg Dávila föltétlenül hangolt, ugyanakkor az emberi lét korlátait mélységesen átérző gondolkodását, amely elválaszthatatlan a teológiától. Egy elérhetetlen egész után kiált minden töredék. Mégis, amennyiben hisszük, hogy van egy végső létalap, amelybe minden ténylegesség, igazság és mű ágyazódik, akkor bennünket is szíven üthet a szavak összhangzata.

CZOPF ÁRON